

KAPITOLA XVI

Jednoho dopoledne dostávám od dr. Mengeleho vzkaz, abych za ním neprodleně přišel do velitelské kanceláře tábora F. Rozkaz plním s radostí. Na pár hodin uniknu tísnivému ovzduší krematoria. Ani trocha pěší chůze mi neuškodí. Čerstvý vzduch namísto pachu pitevny a krematoria mi udělá dobře. Těším se i na to, že se trochu vypoovídám s kolegy z tábora F, kteří ke mně byli tak milí, když jsem u nich v prvních dnech své lékařské kariéry v lágru pobýval. Přichystám se na cestu, což spočívá v tom, že si pořádně nacpu kapsy cennými léky a poberu pár balíčků cigaret. Nechtěl bych na svou někdejší ubytovnu, na nemocniční blok 12, přijít s prázdnou. Ani by se to na příslušníka sonderkomanda neslušelo.

Projdu železnou bránou krematoria, hlídka si poznamená mé číslo a já se vydávám směrem k táboru F. Nespěchám, chci si užít i tu krátkou cestu. Míjím ostnaté dráty ženského tábora FKL, mezi řadami baráků vidím procházet tisíce žen. S oholenými hlavami a v rozedraných šatech vypadají všechny stejně a odpudivě. Myslím na svou ženu, na patnáctiletou dcerku a její bohaté kučery, na šaty vymyšlené při dlouhých rodinných poradách. Je to už tři měsíce, co jsme se na ram-

pě rozdělili! Co se s nimi za tu dobu stalo? Zůstaly spolu? Jsou ještě stále v některé části osvětimského tábora, anebo pokračovaly dál do jiného lágru Třetí říše? Tři měsíce jsou dlouhá doba! V Osvětimi nezměrně dlouhá. A přece nějak cítím, že jsou zde, jenomže kde? Který z těch mnoha ostnatých drátů je vězni? Těžká otázka. Kam oko dohlédne, všude až po obzor je to tu samý ostnatý drát a betonový sloup a výstražná tabule. Celá Osvětim je plná ostnatých drátů a celé Německo je jeden velký koncentrák.

Dorazím k bráně tábora F. Kontrolu u vchodu provádí kancelář vedoucího bloku neboli Blockführerstube. Službu má právě poddůstojník SS s obličejem surovce a jeden vojín. Přistoupím k okénku strážnice, vyhrnu si rukáv a podle předpisu se hlásím vytetovaným táborovým číslem A-8450. Vyhrnutý rukáv odhalí, že mám náramkové hodinky, jejichž nošení patří v lágru k nejtěžším zločinům. Já mám ale povolení od dr. Mengeleho, protože hodinky potřebuji při práci. Esesák vyskočí ze svého stanoviště jako rozzuřený tygr a ochraptělým řevem se dotazuje zároveň na to, co pohledávám v táboře F a jak se opovažuji nosit hodinky. Tři měsíce v krematoriu jsou velká škola! Stojím bez hnutí a s upřeným pohledem odpovídám: „Nepohledávám tu nic, přicházím na rozkaz dr. Mengeleho. Chce se mnou mluvit, ale pokud nesmím dovnitř, vrátím se do krematoria a za-telefonuji mu.“

Jméno dr. Mengeleho působí jako zaklínadlo! Všichni se před ním třesou. I esesák ve vteřině zkrotne a slušně se ptá, jak dlouho hodlám v táboře zůstat, musí to totiž zapsat. Pohlédnu na hodinky – teď už nemá žádné výhrady –, ukazují deset hodin. Zdržím se do dvou, do té doby budu u dr. Mengeleho hotov. Sáhnu do kapsy, vyndám dvacítku cigaret a pár kusů mu podám, aby měl co kouřit, než se vrátím! S radostí

přijímá. Teď už se pozdravíme docela přátelsky, moc nechybí a řekl by mi, abych přišel zas.

Málo platné, jméno dr. Mengeleho, krematorium a cigarety udělaly s esesáckým vazalem své. Teď už mohu klidně strávit pár hodin se svými kolegy. Nejprve však musím vyřídit, co je třeba.

Vstoupím do velitelského baráku a čekám v předpokoji, dokud se mě službu konající voják nezeptá, za jakým účelem jsem tu. Pak ukáže na jednu dveře, těmi vstoupím do pěkně zařízené pracovny. Na zdech je plno grafů, které ukazují početní stavy vězňů v Osvětimi v různých pravidelných periodách. Na jedné stěně visí velkoformátová hlubotisková fotografie obryleného Himmlera v ozdobném rámu. V místnosti sedí služba, dr. Mengele, chirurg Hauptsturmführer dr. Thiló a Obersturmführer dr. Wolff, který mě ještě nezná, neví, že jsem patologem krematoria. Dá se se mnou do řeči. Říká, že ho anatomická patologie velmi zajímá a že nemít tak málo času, býval by se přišel podívat na nějakou tu zajímavější pitvu už dřív. Teď ale pracuje na jisté rozsáhlejší vědecké studii a dal si mě zavolat proto, aby to se mnou probral. V táboře, povídá, je velice častý výskyt střevní úplavice, která v devadesáti sedmi procentech končí smrtí. Pokud jde o klinický průběh nemoci, má zcela jasno, až dosud provedl několik tisíc vyšetření, o nichž má ty nejpřesnější záznamy. Jeho práce však není dokonalá, protože nutnou podmínkou zpracování rozsáhlého vzorku nemocných je vedle klinického pozorování také analýza pitevních výsledků velkého počtu pacientů zemřelých na průjemové onemocnění. Všechno je mi už jasné. Také dr. Wolff je badatel! Ve vražedné, kouřem z krematorií prosycené atmosféře osvětimského koncentráku chce i on profitovat z chorobných příznaků mnoha set tisíc třicetikilových lidských trosek stížených průjmem a prove-

dením pitev velkého počtu mrtvých odhalit vnitřní projevy nemoci, jež byly dosud lékařské vědě skryty.

Dr. Mengele chce vyřešit tajemství rozmnožování druhu zkoumáním neomezeně použitelného lidského materiálu, respektive vzorků dvojčat. Dr. Wolff zase hledá příčiny průjemového onemocnění. Důvody jsou přitom všeobecně známy. Střevní úplavice vzniká podle následujícího receptu: vezmi člověka, muže nebo ženu, případně nevinného dospívajícího, vytrhni ho z jeho domova a o všechno ho ober. Stovku takových pak po šesti týdnech v ghettu nalož do jednoho vagonu a pošli s vědrem zkažené vody do Osvětimi. Tam je po tisících nacpi do baráků, které měly původně sloužit jako maštale, podávej jim plesnivý chleba z mouky ze žaludů, margarín z hnědého uhlí a vodnatý salám z masa zdechlých koní v hodnotě 700 kalorií na den. To ať nebožáci zalévají půl litrem polévky vařené z kopřiv nebo krmné řepy, bez tuku, mouky i soli. Přibližně za čtyři nebo pět dní tu máš střevní úplavici, která do tří týdnů skončí tím, že pacient přes veškeré lékařské snažení zemře.

Dr. Wolff vyjadřuje názor, že pro tu část své vědecké práce, která bude založena na pitvách, potřebuje alespoň sto padesát kusů pitevního materiálu. Do hovoru se zapojuje i dr. Mengele, který se domnívá, že při sedmi pitvách denně bych mohl být se sto padesáti mrtvolami hotov za tři týdny. Ohrazuji se a rezolutně prohlašuji, že chtějí-li ode mě seriózní, precizní práci, o čemž nepochybuji, pak na sebe za žádných okolností nevezmu víc než tři mrtvoly denně. Na tom se nakonec dohodneme.

Krátkým pokývnutím jsem propuštěn. Zajdu za svými kolegy v nemocničním bloku 12. S radostí přijmou donesené léky a kuřivo, ale z jejich tváří i slov vycítuji příznaky rozmrzelosti a únavy. Jsou ještě pod vlivem smutného konce

českého tábora. I je začíná zvolna přemáhat vědomí bezvý-
chodnosti vlastního osudu, jako se to stalo i mně, s tím roz-
dílem, že v mém případě to nebylo pozvolné, ale uvědomil
jsem si to během jediného okamžiku, jakmile jsem poprvé
prošel bránou krematoria.

Dodávám jim odvahy, nabádám je, aby vydrželi. Vykresluji
jim čím dál příznivější vojenskou situaci. Čtu denně noviny
a mohu tudíž podat vyčerpávající informace.

Loučíme se vřelým stiskem ruky. Rozchod a loučení v lág-
ru jsou vždycky tak trochu spojeny s dojetím.

V každém případě však musím ješitně uznat, že jestliže
ve své situaci dokážu dodávat odvahy druhým, jsem odol-
ný jedinec.